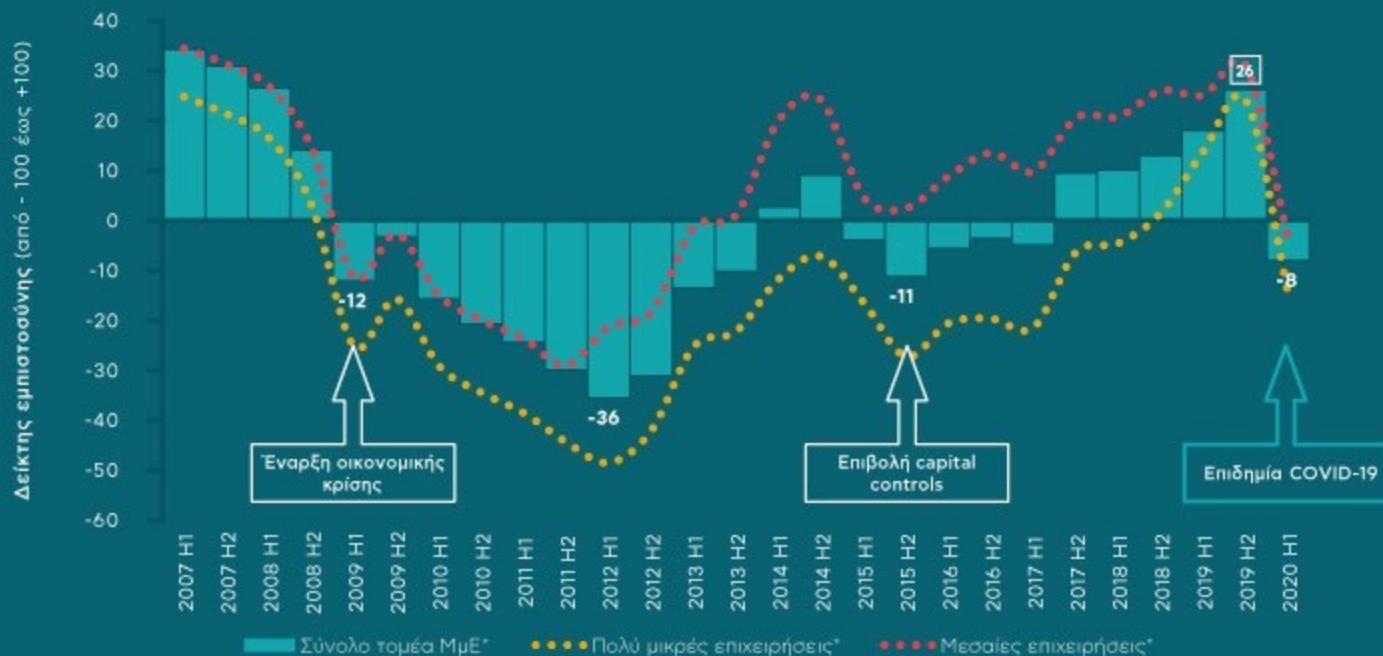

Δείκτης Εμπιστοσύνης ΜμΕ Έρευνα Συγκυρίας - Αύγουστος 2020

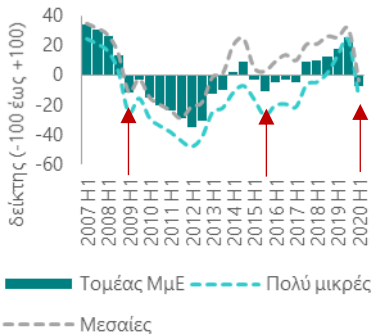
Οι ΜμΕ ορίζονται επιχειρήσεις με ετήσιο κύκλο εργασιών μικρότερο των 10 εκ. €, και τα επιμέρους μεγέθη διακρίνονται ως εξής (σε εκ. €): Πολύ μικρές (0 -0,5) και Μεσαίες (2,5 -10)

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

Μία στις τρεις ΜμΕ εμφανίζει ενισχυμένες άμυνες έναντι του χτυπήματος της πανδημίας

Δείκτης εμπιστοσύνης

Η πανδημία ανέκοψε απότομα την ανοδική πορεία του δείκτη εμπιστοσύνης των ΜμΕ. Σύμφωνα με τη νέα έκδοση της Έρευνας Συγκυρίας που συνέταξε η Διεύθυνση Οικονομικής Ανάλυσης της Εθνικής Τράπεζας, ο Δείκτης Εμπιστοσύνης των ΜμΕ υποχώρησε το πρώτο εξάμηνο του 2020 κατά 34 μονάδες και επανήλθε σε αρνητικό έδαφος (-8 μονάδες), με την τρέχουσα επίδοση να προσεγγίζει τα επίπεδα των προηγούμενων κρίσεων (εκκίνηση ύφεσης το 2009 και επιβολή κεφαλαιακών ελέγχων το 2015). Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι η πτώση ήταν εξίσου έντονη τόσο για τις πολύ μικρές επιχειρήσεις (με κύκλο εργασιών κάτω από € 0,5 εκ.) όσο και για τις μεσαίες επιχειρήσεις (με κύκλο εργασιών μεταξύ € 2,5 εκ. και € 10 εκ.).

Μελλοντική ζήτηση & Στόχος ανάπτυξης

Οι επιπτώσεις της πανδημίας στην οικονομική καθημερινότητα και η συνακόλουθη αβεβαιότητα περιορίζουν σημαντικά τις προσδοκίες των ΜμΕ για το μέλλον. Έτσι ο δείκτης μελλοντικής ζήτησης παρουσίασε απότομη υποχώρηση της τάξης των 87 μονάδων – σημειώνοντας την μεγαλύτερη πτώση της 10ετίας – ενώ σημαντική είναι η εξασθένηση των αναπτυξιακών στόχων των ΜμΕ (από το 71% σε 37% του τομέα). Ιδιαίτερα έντονα πλήττονται οι κλάδοι εμπορίου αυτοκινήτων, τουρισμού και λιανικού εμπορίου, όπως αποτυπώνεται στο δείκτη στόχου επιβίωσης, που στους συγκεκριμένους κλάδους ξεπέρασε το 40% του τομέα.

Η επιτυχής αντιμετώπιση της τρέχουσας κρίσης αποτελεί συνάρτηση των δυνατοτήτων άμυνας που διαθέτουν οι

Κατάσταση ΜμΕ συγκριτικά με το 2008

ΜμΕ. Έτσι για το 1/3 των επιχειρήσεων οι οποίες απολαμβάνουν βελτιωμένες επιδόσεις πωλήσεων, ρευστότητας και κερδοφορίας, θα είναι πιο εύκολο να ανταπεξέλθουν στις προκλήσεις της περιόδου, ωστόσο ένα ισοδύναμο ποσοστό επιχειρήσεων βρίσκεται σε χειρότερη κατάσταση και θα χρειαστεί εντονότερη στήριξη. Από τα επιμέρους μεγέθη σε πλεονεκτική θέση βρίσκονται οι μεσαίου μεγέθους επιχειρήσεις (45% σε καλύτερη κατάσταση), ενώ οι πολύ μικρές επιχειρήσεις (47% σε χειρότερη κατάσταση) αντιμετωπίζουν εντονότερες δυσκολίες.

Σε επίπεδο κλάδων θετικότερα ξεχωρίζει ο τουρισμός χάρη στην δεκαετία έντονης ανάπτυξης που προηγήθηκε (61% σε καλύτερη κατάσταση), διαθέτοντας έτσι χώρο απορρόφησης των επιπτώσεων της τρέχουσας κρίσης η οποία πλήττει τον κλάδο με ιδιαίτερη ένταση. Θετική η εικόνα και για τον κλάδο τροφίμων (43% σε καλύτερη

κατάσταση) ο οποίος διατηρεί την εξαγωγική του δυναμική κατά τη διάρκεια της πανδημίας. Αντιθέτως οι κλάδοι λιανικού εμπορίου, ένδυσης και λοιπής βιομηχανίας εμφανίζονται να διαθέτουν λιγότερο ισχυρές γραμμές άμυνας και θα απαιτήσουν ισχυρότερη στήριξη, καθώς το μερίδιο των επιχειρήσεων που είναι σε χειρότερη κατάσταση συγκριτικά με το 2008 είναι μεγαλύτερο του 50% του τομέα.

Μπορείτε να διαβάσετε ολόκληρη την Έρευνα Συγκυρίας Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων στην ενότητα Κλαδικές Αναλύσεις του E.Spot (online περιοδικό της Εθνικής Τράπεζας) ή ακολουθώντας τον σύνδεσμο <https://www.nbg.gr/el/the-group/press-office/e-spot/reports/smes-confidence-2020H1>

Αθήνα, 4 Αυγούστου 2020

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Διεύθυνση Οικονομικής Ανάλυσης

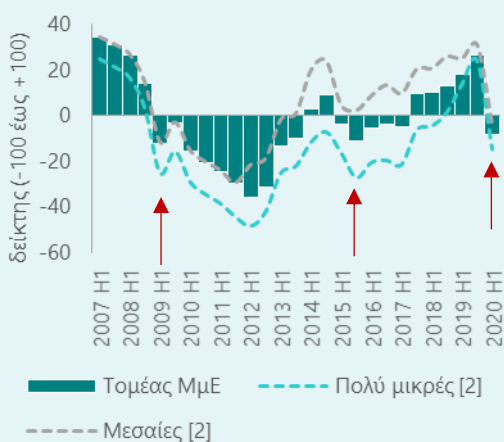
Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις

Έρευνα Συγκυρίας Α' Εξάμηνο 2020

Αύγουστος 2020

Μία στις τρεις ΜμΕ εμφανίζει ενισχυμένες άμυνες έναντι του χτυπήματος της πανδημίας

Δείκτης εμπιστοσύνη ΜμΕ ^[1]

Πηγή: Έρευνα συγκυρίας Εθνικής Τράπεζας Σημ.: Για την περίοδο πριν το 2011 η πορεία των μεταβλητών έχει εκτιμηθεί από μικρότερο δείγμα ερωτήσεων που έχει όμως υψηλή συσχέτιση με τις μεταβλητές.

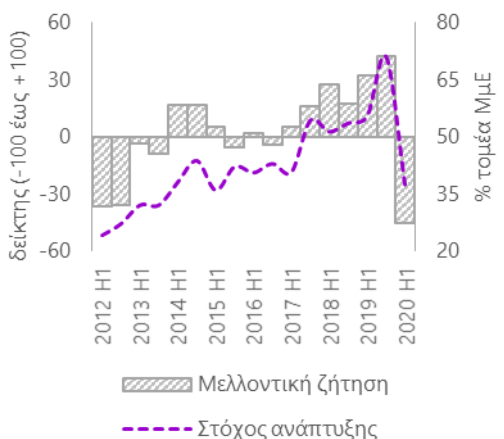
Η πανδημία ανέκοψε την ανοδική πορεία του δείκτη εμπιστοσύνης, ο οποίος επανήλθε σε αρνητικό έδαφος μετά από 5 εξάμηνα.

Έτσι ο δείκτης υποχώρησε στις -8 μονάδες το πρώτο εξάμηνο του 2020 (από +26 μονάδες το δεύτερο εξάμηνο του 2019), προσεγγίζοντας τα επίπεδα των προηγούμενων κρίσεων (έναρξη ύφεσης το 2009 και επιβολή capital controls το 2015).

Η επιδείνωση του δείκτη αποτελεί κοινό γνώρισμα μεταξύ των μεγεθών (με πτώση της τάξης των 30-40 μονάδων), ενώ η ένταση και η ταχύτητα της πτώσης φανερώνει τον αφιρτισμό των επιχειρήσεων από τις εξελίξεις.

[1] Ο δείκτης αντιστοιχεί στο καθαρό ισοζύγιο των απαντήσεων, για μείωση (-100), σταθερότητα (0) και αύξηση (+100). [2] Τα μεγέθη των επιχειρήσεων διακρίνονται βάσει του κύκλου εργασιών τους ως εξής (σε εκ. €): Πολύ μικρές (0 - 0,5) και Μεσαίες (2,5 - 10)

Δείκτες μελλοντικής προοπτικής

Πηγή: Έρευνα συγκυρίας Εθνικής Τράπεζας

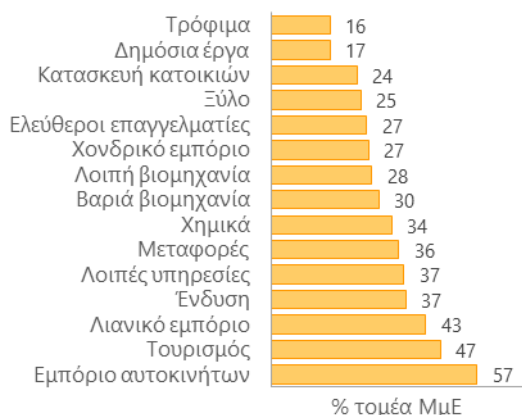
Οι επιπτώσεις της πανδημίας στην οικονομική καθημερινότητα και η συνεπακόλουθη αβεβαιότητα περιόρισαν σημαντικά τις προσδοκίες των ΜμΕ για το μέλλον.

Συγκεκριμένα, ο δείκτης μελλοντικής ζήτησης υποχώρησε κατά 87 μονάδες (η μεγαλύτερη πτώση μεταξύ διαδοχικών εξαμήνων σε επίπεδο συνόλου και μεγεθών), σημειώνοντας παράλληλα τη χαμηλότερη επίδοση της 10ετίας (-45 μονάδες).

Επιπλέον, πτωτικά κινούνται οι αναπτυξιακοί στόχοι των ΜμΕ καθώς υποχώρησαν στο 37% του τομέα το πρώτο εξάμηνο του 2020 (από 71% το δεύτερο εξάμηνο του 2019), επιστρέφοντας έτσι στα επίπεδα του 2015.

[1] Ο δείκτης αντιστοιχεί στο καθαρό ισοζύγιο των απαντήσεων, για μείωση (-100), σταθερότητα (0) και αύξηση (+100). Ως μελλοντική ζήτηση ορίζονται οι συνθήκες ζήτησης τους επόμενους 6 μήνες.

Στόχος επιβίωσης

Πηγή: Έρευνα συγκυρίας Εθνικής Τράπεζας

Η επίδραση της πανδημίας ενισχύει την αβεβαιότητα των επιχειρήσεων, με το ποσοστό των ΜμΕ με στόχο επιβίωσης να αυξάνεται από το 10% σε 33% του τομέα σε ένα μόλις εξάμηνο.

Αναλυτικότερα, οι κλάδοι με το μεγαλύτερο ποσοστό επιχειρήσεων που βρίσκονται σε αγώνα επιβίωσης είναι το εμπόριο αυτοκινήτων, ο τουρισμός και το λιανικό εμπόριο (57%, 47% και 43% του τομέα αντίστοιχα).

Στον αντίποδα, περισσότερο αισιόδοξοι είναι οι κλάδοι τροφίμων και κατασκευών (ιδιαίτερος τα δημόσια έργα), όπου λιγότερο από το 1/5 των επιχειρήσεων δηλώνουν ως κυρίαρχη μια στρατηγική επιβίωσης για το προσεχές διάστημα.

Η επιτυχής αντιμετώπιση της τρέχουσας κρίσης αποτελεί συνάρτηση των δυνατοτήτων άμυνας που διαθέτουν οι ΜμΕ. Έτσι για το 1/3 των επιχειρήσεων οι οποίες απολαμβάνουν βελτιωμένες επιδόσεις πωλήσεων, ρευστότητας και κερδοφορίας, θα είναι πιο εύκολο να ανταπεξέλθουν στις προκλήσεις της περιόδου. Στον αντίποδα ένα ισοδύναμο ποσοστό επιχειρήσεων βρίσκεται σε χειρότερη κατάσταση, με συνέπεια να χρειάζεται εντονότερη στήριξη για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της πανδημίας.

Εξετάζοντας τα επιμέρους μεγέθη, είναι εμφανής η καλύτερη εικόνα των μεσαίου μεγέθους επιχειρήσεων (45% σε καλύτερη κατάσταση), ενώ πολύ μικρές επιχειρήσεις (47% σε χειρότερη κατάσταση) αναμένεται να αντιμετωπίσουν εντονότερες δυσκολίες.

* το 2020 συγκριτικά με το 2008

Σε επίπεδο κλάδων θετικότερα ξεχωρίζει ο τουρισμός χάρη στην δεκαετία έντονης ανάπτυξης που προηγήθηκε (61% σε καλύτερη κατάσταση), δίνοντας έτσι χώρο απορρόφησης των επιπτώσεων της τρέχουσας κρίσης η οποία πλήττει τον κλάδο με ιδιαίτερη ένταση. Θετικά επίσης ξεχωρίζει ο κλάδος τροφίμων (43% σε καλύτερη κατάσταση) ο οποίος διατηρεί την εξαγωγική του δυναμική κατά τη διάρκεια της πανδημίας.

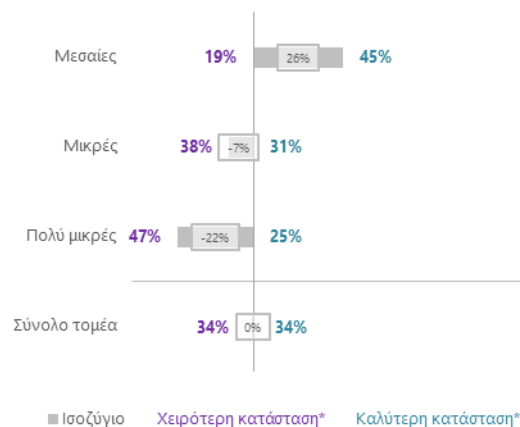
Αντιθέτως οι κλάδοι λιανικού εμπορίου, ένδυσης και λοιπής βιομηχανίας εμφανίζονται να διαθέτουν λιγότερο ισχυρές γραμμές άμυνας και θα απαιτήσουν ισχυρότερη στήριξη, καθώς το μερίδιο των επιχειρήσεων που είναι σε χειρότερη κατάσταση συγκριτικά με το 2008 είναι μεγαλύτερο του 50% του τομέα.

** Η έρευνα διεξήχθη μεταξύ 24/02/2020 και 15/04/2020

Η μείωση του βαθμού επάρκειας των ιδίων κεφαλαίων αναμένεται να ενισχύσει τη ζήτηση για χρηματοδότηση. Ειδικότερα, το ποσοστό των ΜμΕ που δηλώνουν επάρκεια ιδίων κεφαλαίων μειώθηκε στο 31% κατά το 1^ο εξάμηνο του έτους (από 34% το 2019).

Παράλληλα, ο τραπεζικός κλάδος ανταποκρίνεται θετικά στη νέα ζήτηση περιορίζοντας τον βαθμό απόρριψης αιτήσεων νέων χορηγήσεων στο 12% το πρώτο εξάμηνο του έτους (από 18% των αιτήσεων το 2019), συμβάλλοντας έτσι στην προσπάθεια των ΜμΕ να αντιμετωπίσουν τις επιπτώσεις της κρίσης.

Κατάσταση ΜμΕ τη στιγμή της κρίσης (2020 έναντι 2008)

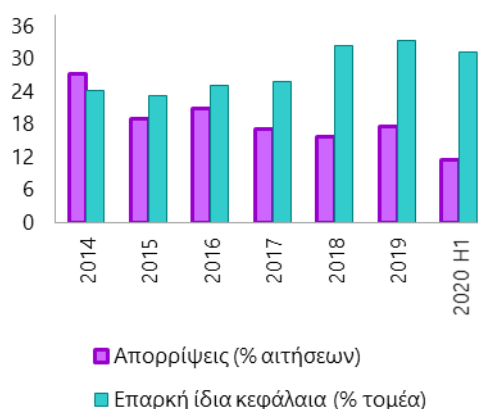
Πηγή: Έρευνα συγκυρίας Εθνικής Τράπεζας

Κατάσταση ΜμΕ τη στιγμή της κρίσης (2020 έναντι 2008)

Πηγή: Έρευνα συγκυρίας Εθνικής Τράπεζας

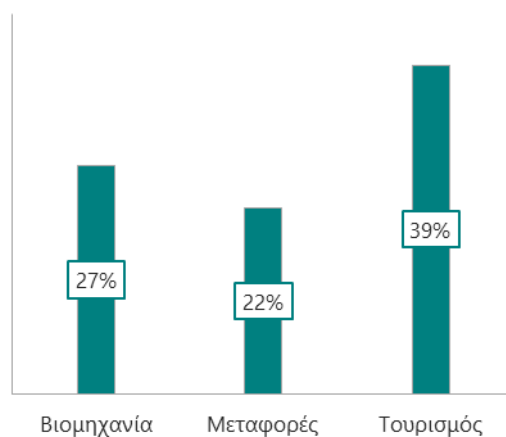
Δείκτες χρηματοδότησης

Πηνές: Έρευνα SAFE European Central Bank, εκτιμήσεις Εθνική Τράπεζα

Ιδιαίτερη έμφαση όσον αφορά τις ροές χρηματοδότησης (και κρατικής στήριξης) πρέπει να δοθεί στους εξωστρεφείς κλάδους (βιομηχανία, τουρισμός και μεταφορές). Η κρισιμότητα αυτής της παρατήρησης έγκειται στο γεγονός ότι σημαντικό τμήμα των τομέων αυτών (της τάξης του 20-40%) βρίσκονταν τη στιγμή που χτύπησε η πανδημία εν μέσω επενδυτικών προγραμμάτων για την κάλυψη του κενού έναντι των διεθνών κυρίως ανταγωνιστών τους.

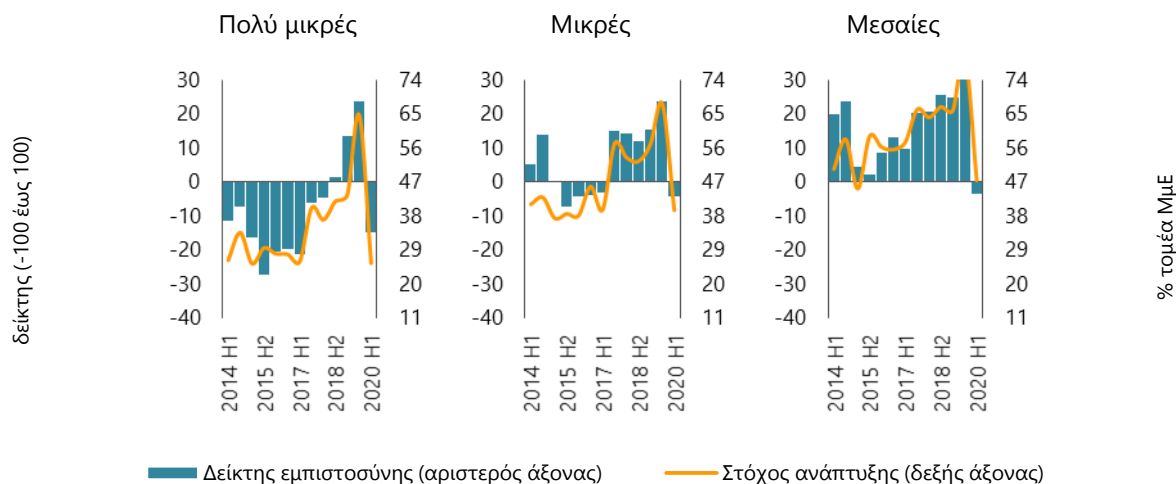
ΜμΕ εν μέσω επενδυτικών προγραμμάτων ανάκαμψης

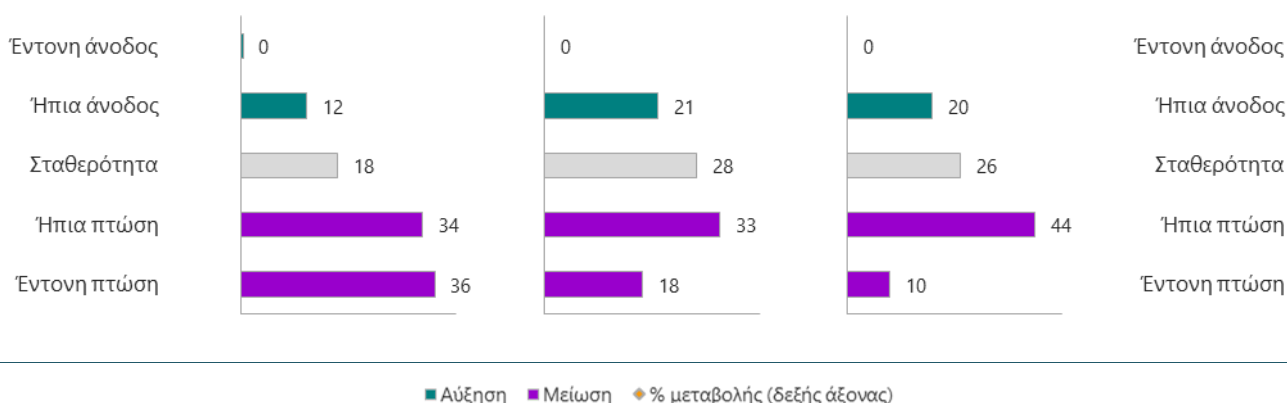
Πηγή: Έρευνα συγκυρίας Εθνικής Τράπεζας

Παράρτημα Ι: Ανάλυση ανά μέγεθος ^[1]

Δείκτης εμπιστοσύνης

Εκτίμηση πορείας πωλήσεων 2020

[1] Τα μεγέθη των επιχειρήσεων στην παρούσα ενότητα διακρίνονται βάσει του κύκλου εργασιών τους ως εξής (σε εκ. €): Πολύ μικρές (0 – 0,5), Μικρές (0,5 – 2,5) και Μεσαίες (2,5 – 10)

[2] Ο δείκτης αντιστοιχεί στο καθαρό ισοζύγιο των απαντήσεων για μείωση (-100), σταθερότητα (0) και αύξηση (+100).

Πηγή: Έρευνα συγκυρίας Εθνικής Τράπεζας

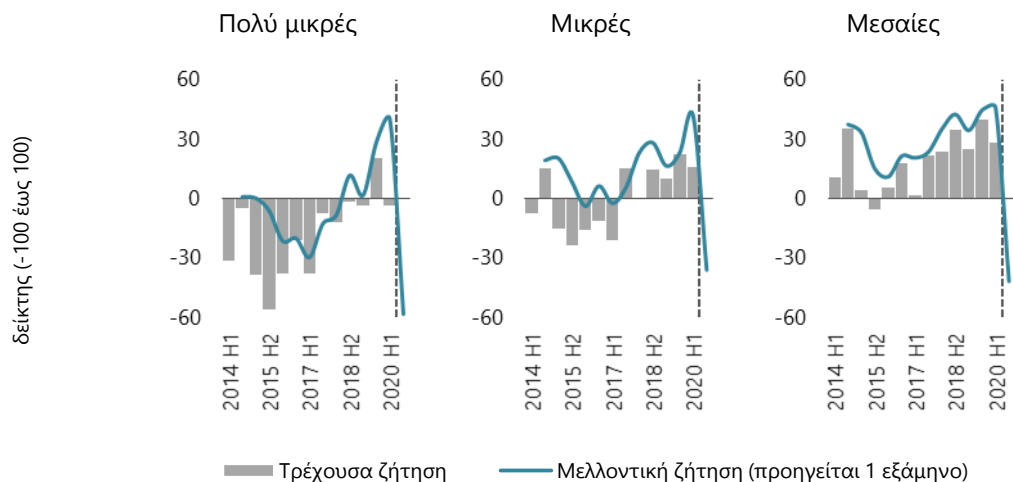
Εξετάζοντας τα επιμέρους μεγέθη των ΜμΕ παρατηρούμε την έντονα πτωτική κίνηση του δείκτη εμπιστοσύνης, η οποία επαναφέρει τον δείκτη σε αρνητικό έδαφος για όλες τις επιμέρους κατηγορίες. Ειδικότερα:

Πολύ μικρές επιχειρήσεις: Η έντονη άνοδος του δείκτη εμπιστοσύνης την προηγούμενη περίοδο – χάρη στην οποία πλησίασαν τις επιδόσεις των μεγαλύτερων επιχειρήσεων – αντιστράφηκε εξαιτίας της πανδημίας, με τον δείκτη να παρουσιάζει πτώση 39 μονάδων (σε -15 μονάδες από +24 μονάδες το 2^ο εξάμηνο του 2019). Ταυτόχρονα, οι εκτιμήσεις για την πορεία των πωλήσεων είναι έντονα αρνητικές με το 70% να εκτιμά πτώση τους (-23% κ.μ.ο.) επηρεάζοντας αρνητικά τους αναπτυξιακούς στόχους των επιχειρήσεων (σε 26% του τομέα από 65% το 2^ο εξάμηνο του 2019).

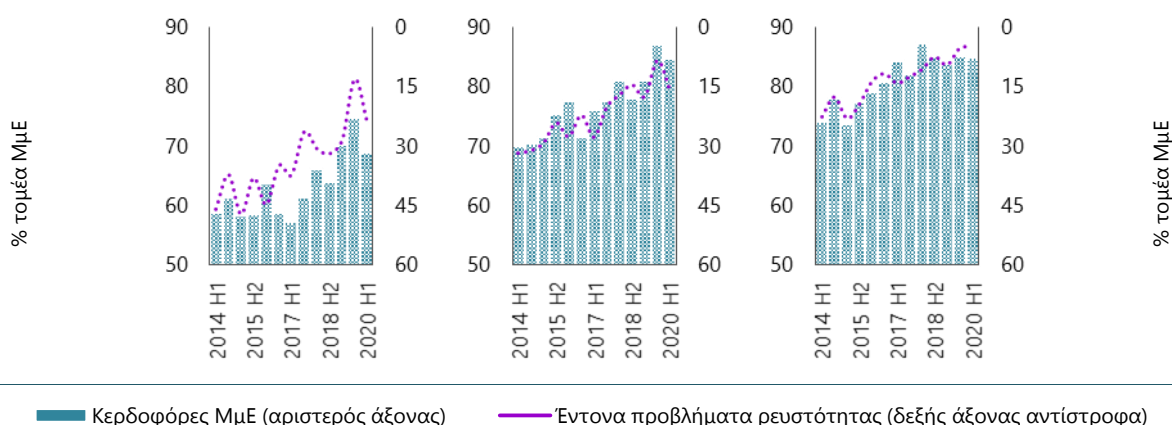
Μικρές επιχειρήσεις: Παρουσιάζουν συγκριτικά μικρότερη μεταβολή του δείκτη εμπιστοσύνης (πτώση 28 μονάδων, σε -4 μονάδες από +24 μονάδες το 2^ο εξάμηνο του 2019). Ωστόσο, η πτώση των πωλήσεων (-11%), επηρεάζει σημαντικά τους αναπτυξιακούς στόχους των επιχειρήσεων (40% του τομέα από 68% το 2^ο εξάμηνο του 2019).

Μεσαίες επιχειρήσεις: Ο δείκτης εμπιστοσύνης περνά σε αρνητικό έδαφος για πρώτη φορά μετά το 2013, σημειώνοντας πτώση 35 μονάδων (σε -4 μονάδες από +31 μονάδες το 2^ο εξάμηνο του 2019). Ο τομέας παρουσιάζει τις λιγότερο αρνητικές εκτιμήσεις πτώσης πωλήσεων (μόλις 8%), γεγονός που συγκρατεί υψηλότερα τους αναπτυξιακούς στόχους (47% του τομέα).

Εξέλιξη Ζήτησης

Κερδοφορία & ρευστότητα

[1] Τα μεγέθη των επιχειρήσεων στην παρούσα ενότητα διακρίνονται βάσει του κύκλου εργασιών τους ως εξής (σε εκ. €): Πολύ μικρές (0 – 0,5), Μικρές (0,5 – 2,5) και Μεσαίες (2,5 – 10)

[2] Ο δείκτης αντιστοιχεί στο καθαρό ισοζύγιο των απαντήσεων για μείωση (-100), σταθερότητα (0) και αύξηση (+100).

Πηγή: Έρευνα συγκυρίας Εθνικής Τράπεζας

Πτωτική είναι η εικόνα στους δείκτες τρέχουσας και μελλοντικής ζήτησης, με σημαντικές επιμέρους διαφοροποιήσεις.

Ειδικότερα η τρέχουσα ζήτηση είναι πτωτική σε όλα τα επιμέρους μεγέθη, ωστόσο με εξαίρεση τις πολύ μικρές επιχειρήσεις παραμένει σε θετικό έδαφος (-4, +16 και +28 μονάδες αντίστοιχα).

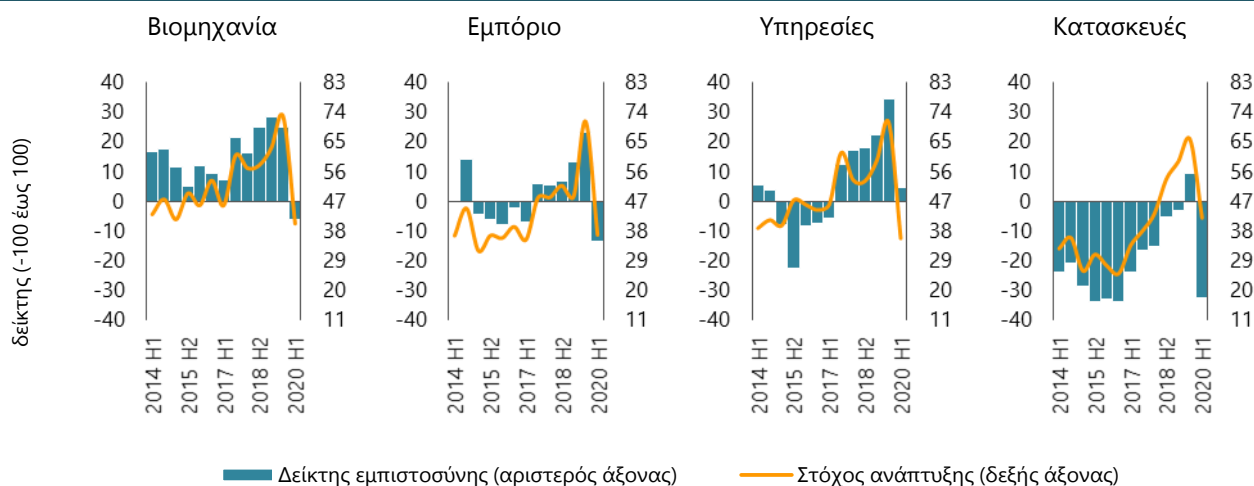
Εξετάζοντας τη μελλοντική ζήτηση παρατηρούμε μια περισσότερο ομοιογενή συμπεριφορά που χαρακτηρίζεται από (i) έντονη πτώση (στις πολύ μικρές φθάνει τις 98 μονάδες) και (ii) αρνητικές τιμές του δείκτη για όλες τις επιμέρους κατηγορίες (-58, -36 και -42 μονάδες αντίστοιχα).

Εστιάζοντας στις προοπτικές των επιχειρήσεων να ανταποκριθούν στις προκλήσεις της νέας κρίσης, διακρίνουμε ένα συγκριτικό πλεονέκτημα στις μεσαίου μεγέθους επιχειρήσεις καθώς διατηρούν:

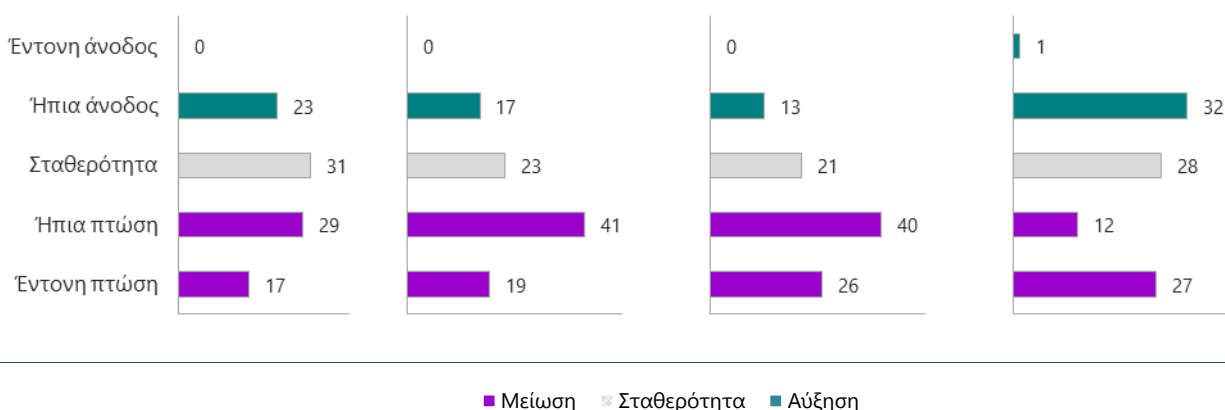
- Μικρά προβλήματα ρευστότητας (5% του τομέα έναντι 16% για τις μικρές και 24% για τις πολύ μικρές), χωρίς μάλιστα να παρουσιάζουν επιδείνωση στο τρέχον εξάμηνο.
- Υψηλό ποσοστό κερδοφόρων επιχειρήσεων το οποίο επίσης παρέμεινε αμετάβλητο παρά την κρίση της πανδημίας έναντι πτώσης 6 και 2 ποσοστιαίων μονάδων για τις πολύ μικρές και μικρές επιχειρήσεις αντίστοιχα.

Παράρτημα II: Ανάλυση ανά κλάδο

Δείκτης εμπιστοσύνης

Εκτίμηση πορείας πωλήσεων 2020

Ο δείκτης αντιστοιχεί στο καθαρό ισοζύγιο των απαντήσεων για μείωση (-100), σταθερότητα (0) και αύξηση (+100).

Πηγή: Έρευνα συγκυρίας Εθνικής Τράπεζας

Εξετάζοντας τους επιμέρους κλάδους, διαπιστώνουμε ότι η πτωτική κίνηση του δείκτη εμπιστοσύνης είναι κοινό χαρακτηριστικό. Ειδικότερα:

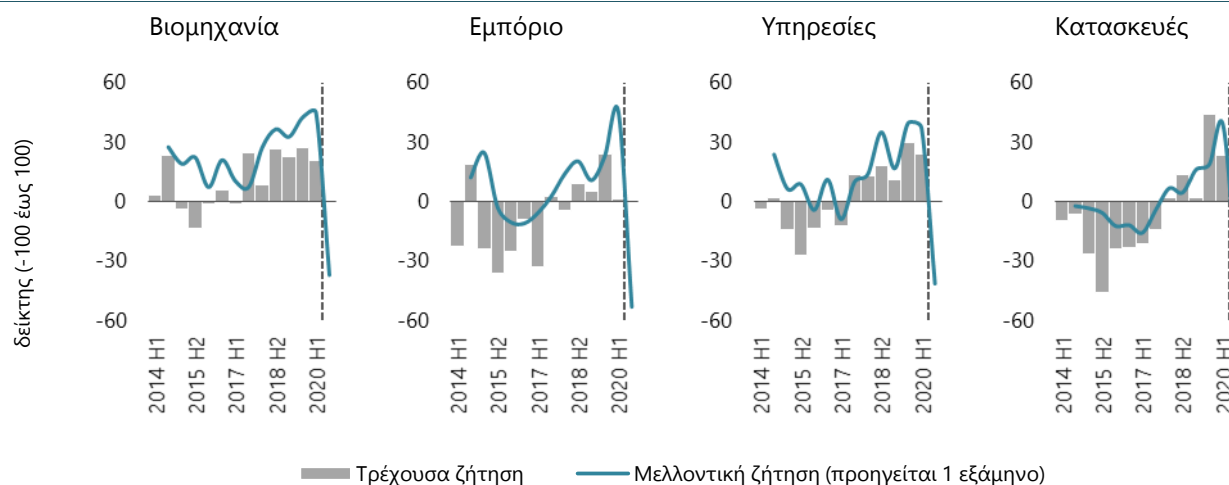
Βιομηχανία: Ο δείκτης εμπιστοσύνης επιστρέφει σε αρνητικό έδαφος για πρώτη φορά μετά το 2012, ενώ σημαντική πτώση παρουσιάζουν οι αναπτυξιακοί στόχοι των επιχειρήσεων (σε 40% του τομέα το 2020H1, από 73% το 2019H2). Ωστόσο, ο κλάδος αναμένει μικρή μόνο κάμψη των πωλήσεων για το 2020, η οποία μόλις ξεπερνά το 7%.

Εμπόριο: Ο δείκτης εμπιστοσύνης παρουσιάζει κάμψη της τάξης των 37 μονάδων, επιστρέφοντας στα επίπεδα του 2013. Παράλληλα, το 60% των ΜμΕ αναμένει πτώση των πωλήσεων (κ.μ.ο. -14%), συμπαρασύροντας και τις προοπτικές ανάπτυξης του κλάδου (37% του τομέα από 71% το προηγούμενο εξάμηνο).

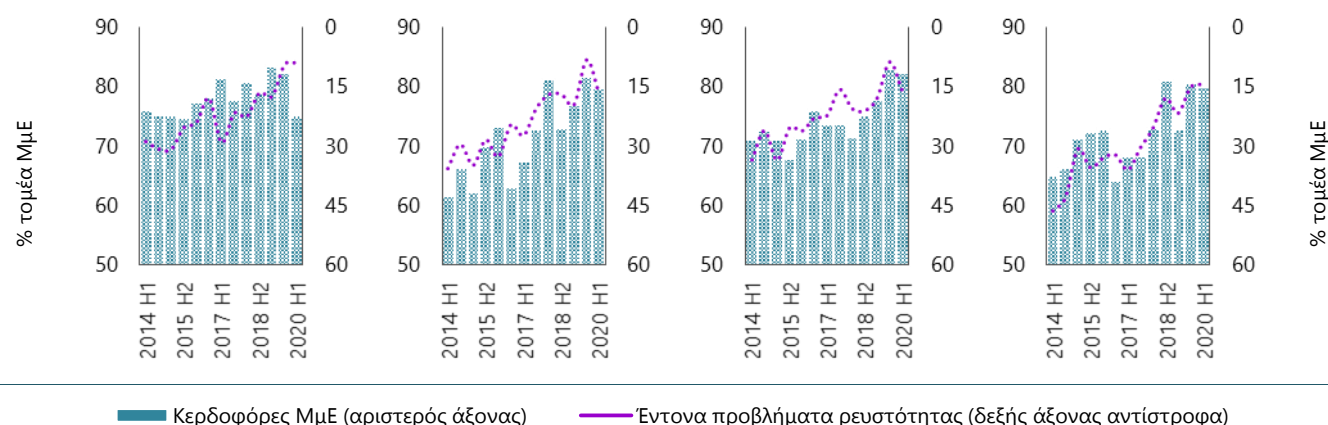
Υπηρεσίες: Ο κλάδος παραμένει ο μόνος με θετικό πρόσημο στο δείκτη εμπιστοσύνης παρά τη σημαντική πτώση (σε 5 μονάδες από 34 μονάδες το 2^ο εξάμηνο του 2019). Ωστόσο, η μεγάλη αναμενόμενη πτώση των πωλήσεων (-20%) επηρεάζει αρνητικά την αναπτυξιακή στρατηγική των επιχειρήσεων του κλάδου (36% του τομέα από 71% το προηγούμενο εξάμηνο).

Κατασκευές: Ο κλάδος παρουσιάζει την εντονότερη πτώση του δείκτη εμπιστοσύνης (42 μονάδες) επιστρέφοντας στα επίπεδα του 2015 και σε αρνητικό έδαφος. Ωστόσο, η μικρή σχετικά αναμενόμενη πτώση των πωλήσεων (μόλις -2%), συγκρατεί σε σχετικά υψηλό επίπεδο τους αναπτυξιακούς στόχους (42% του τομέα).

Εξέλιξη Ζήτησης

Κερδοφορία & ρευστότητα

Πηγή: Έρευνα συγκυρίας Εθνικής Τράπεζας

Έντονη είναι σε όλους τους κλάδους η πτώση του δείκτη μελλοντικής ζήτησης, ωστόσο η διατήρηση καλών συνθηκών κερδοφορίας και ρευστότητας λειτουργούν θετικά στην αντιμετώπιση της κρίσης. Ειδικότερα:

Βιομηχανία: Ο δείκτης τρέχουσας ζήτησης παρουσίασε μικρή πτώση (6 μονάδες), ενώ η μελλοντική ζήτηση υποχώρησε εντονότερα (82 μονάδες). Το ποσοστό των κερδοφόρων ΜμΕ μειώθηκε στο 75% του τομέα (από 82% το 2^ο εξάμηνο του 2019), ωστόσο τα χαμηλά προβλήματα ρευστότητας (9% του τομέα) λειτουργούν ενισχυτικά.

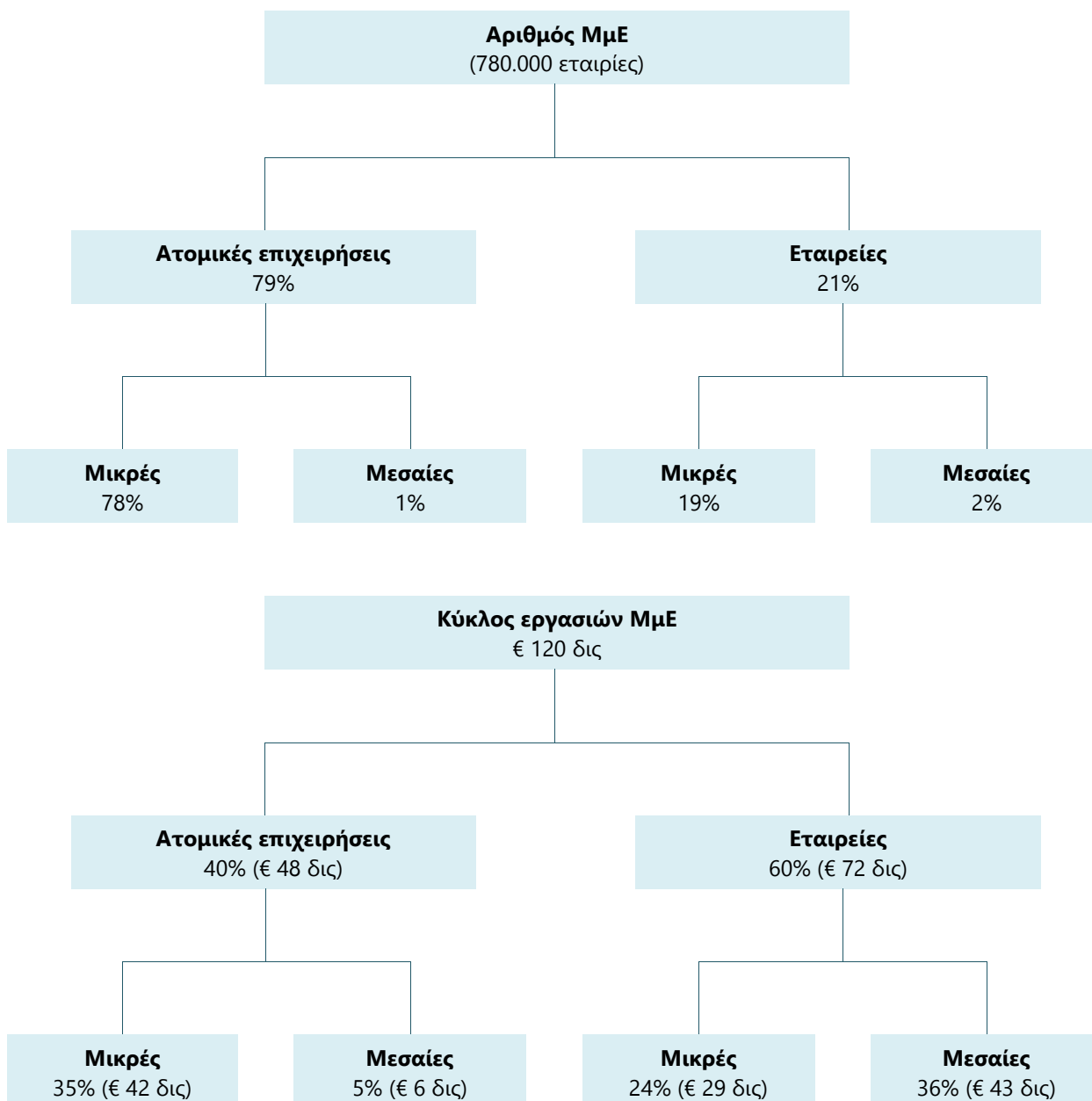
Εμπόριο: Ο κλάδος αντιμετωπίζει την μεγαλύτερη πτώση στην τρέχουσα και μελλοντική ζήτηση (-23 & -98 μονάδες αντίστοιχα). Επίσης, παρά τη διατήρηση υψηλού ποσοστού κερδοφόρων ΜμΕ (80% του τομέα), τα αυξημένα προβλήματα ρευστότητας (17% του τομέα από 8% το προηγούμενο εξάμηνο) δημιουργούν ανάγκες στήριξης.

Υπηρεσίες: Η τρέχουσα ζήτηση υποχώρησε στις +23 μονάδες το 2020H1 (από +44 μονάδες το 2^ο εξάμηνο του 2019), με τον δείκτη μελλοντικής ζήτησης να υποχωρεί εντονότερα (-78 μονάδες). Ο κλάδος διατηρεί υψηλό αριθμό κερδοφόρων ΜμΕ (82% του τομέα), ωστόσο τα προβλήματα ρευστότητας ενισχύονται (σε 16% του τομέα από 9% το προηγούμενο εξάμηνο).

Κατασκευές: Ο δείκτης τρέχουσας ζήτησης διατηρήθηκε σε θετικό επίπεδο για 4^ο συνεχές εξάμηνο, ωστόσο η μελλοντική ζήτηση επέστρεψε στα επίπεδα του 2012.

Παράρτημα III: Μεθοδολογία

Χαρτογράφηση του τομέα των ΜμΕ στην Ελλάδα

* Για τους σκοπούς της ανάλυσης ορίζονται: μικρές οι επιχειρήσεις με κύκλο εργασιών χαμηλότερο του €1 εκατ. και μεσαίες οι επιχειρήσεις με κύκλο εργασιών μεταξύ €1 εκατ. και €10 εκατ.. * Στην άνω χαρτογράφηση τα χαρακτηριστικά κάθε κατηγορίας προσεγγίστηκαν βάσει κατηγοριοποίησης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που διακρίνει τις επιχειρήσεις βάσει αριθμού εργαζομένων (μικρές: έως 10 εργαζόμενοι και μεσαίες: 10-50 εργαζόμενοι).

Πηγή: Ευρωπαϊκή επιτροπή (SBA Factsheet 2015), Eurostat, ΕΛΣΤΑΤ. (Διαρθρωτική Έρευνα Επιχειρήσεων 2015), Εκτιμήσεις ΕΤΕ

- Οι σχεδόν 780,000 ΜμΕ στην Ελλάδα συνεισφέρουν ετησίως κύκλο εργασιών της τάξης των €120 δις
- Τα 4/5 των ΜμΕ αντιστοιχούν σε ατομικές επιχειρήσεις, οι οποίες καλύπτουν αντίστοιχο μερίδιο στο σύνολο του εγχώριου εταιρικού τομέα (έναντι μόλις 1/2 του εταιρικού τομέα στην Ευρώπη).
- Αν και σε αριθμό υπερτερούν οι ατομικές επιχειρήσεις, το μεγαλύτερο μερίδιο του κύκλου εργασιών (της τάξης του 60%) παράγεται από εταιρείες διάφορων νομικών μορφών (ΑΕ, ΟΕ, ΕΕ, ΕΠΕ κτλ.).

Περιγραφή δείγματος

Κατανομή αριθμού εταιρειών δείγματος ^[1]					
Κύκλος εργασιών (εκατ. €)	Βιομηχανία	Εμπόριο	Υπηρεσίες	Κατασκευές	Σύνολο ΜμΕ
1: (0 – 0,1]	40	50	50	16	156
2: (0,1 – 0,5]	41	32	28	4	105
3: (0,5 – 1,0]	40	40	40	10	130
4: (1,0 – 2,5]	46	46	14	6	95
5: (2,5 – 5,0]	38	38	21	1	77
6: (5,0 – 10,0]	28	28	16	3	64
Σύνολο ΜμΕ	184	234	169	40	627

[1] Ανάλογα με τη διαθεσιμότητα των στοιχείων υπάρχει πιθανότητα αποκλίσεων της τάξης του 10%

Σύνθεση εταιρικού τομέα ΜμΕ ^[2] (βάσει κύκλου εργασιών)					
Κύκλος εργασιών (εκατ. €)	Βιομηχανία	Εμπόριο	Υπηρεσίες	Κατασκευές	Σύνολο ΜμΕ
1: (0 – 0,1]	6%	8%	8%	3%	25%
2: (0,1 – 0,5]	7%	5%	4%	1%	17%
3: (0,5 – 1,0]	6%	6%	6%	2%	21%
4: (1,0 – 2,5]	5%	7%	2%	1%	15%
5: (2,5 – 5,0]	3%	6%	3%	0%	12%
6: (5,0 – 10,0]	3%	4%	3%	0%	10%
Σύνολο ΜμΕ	29%	37%	27%	6%	100%

[2] Σταθμισμένος μέσος όρος τελευταίας δεκαετίας

Πηγές: Μητρώο επιχειρήσεων ΕΛ.Στατ. (2007), ICAP database, Eurostat, εκτιμήσεις Εθνικής Τράπεζας

➤ Η ανάλυση αφορά δείγμα επιχειρήσεων με κύκλο εργασιών έως €10 εκατ., τις οποίες για τους σκοπούς της ανάλυσης ορίζουμε ως μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜμΕ).

➤ Η επιλογή των εταιρειών έγινε μέσω διαστρωματικής δειγματοληψίας (stratified sampling method), κατά τα πρότυπα αντίστοιχων ερευνών που πραγματοποιούνται από διεθνείς οργανισμούς. Ειδικότερα, επιλέχθηκαν συνολικά 627 εταιρείες, με τρόπο τέτοιο ώστε να κατανέμονται ομοιόμορφα βάσει δύο βασικών παραγόντων: την τάξη του κύκλου εργασιών (6 τάξεις μεγέθους) και τον κλάδο δραστηριοποίησης (Βιομηχανία, Εμπόριο, Υπηρεσίες, Κατασκευές).

➤ Προκειμένου να προκύψουν συμπεράσματα αντιπροσωπευτικά του εταιρικού τομέα ΜμΕ, πραγματοποιήθηκε στάθμιση των απαντήσεων ανάλογα με τη συμμετοχή της κάθε υποκατηγορίας στο συνολικό κύκλο εργασιών του τομέα. Με αυτόν τον τρόπο προέκυψαν συμπεράσματα (i) ανά μέγεθος, (ii) ανά κλάδο και (iii) συνολικά για τον εταιρικό τομέα ΜμΕ. Βάσει της μεθοδολογίας, οι διακρίσεις που γίνονται κατά την ανάλυση που ακολουθεί αναφέρονται κατά κανόνα σε μερίδια βάσει συνεισφοράς στον κύκλο εργασιών και όχι βάσει αριθμού εταιρειών.

Κατασκευή Δείκτη Εμπιστοσύνης

- Στοχεύοντας στην κατασκευή ενός δείκτη εμπιστοσύνης για τις ΜμΕ, έχουμε συμπεριλάβει κάποιες βασικές ερωτήσεις που αποτυπώνουν το επίπεδο δραστηριότητας κατά το προηγούμενο και επόμενο εξάμηνο. Το πρότυπο των ερωτήσεων βασίζεται στο εναρμονισμένο ερωτηματολόγιο που προτείνουν ο ΟΟΣΑ και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, βελτιώνοντας έτσι τη συγκρισιμότητα του δείκτη.
- Οι ερωτήσεις του δείκτη έχουν 3 εναλλακτικές απαντήσεις: αύξηση (+), σταθερότητα (=), μείωση (-) ή υψηλότερο από το κανονικό (+), κανονικό (=), χαμηλότερο από το κανονικό (-). Αρχικά μετατρέπουμε τον αριθμό των απαντήσεων ανά κατηγορία (+,=,-) σε ποσοστά και στη συνέχεια υπολογίζουμε το καθαρό ισοζύγιο αφαιρώντας το ποσοστό των (-) από το ποσοστό των (+). Δεύτερο εξάμηνο, ο δείκτης εμπιστοσύνης για κάθε κλάδο είναι ο μέσος όρος των καθαρών ισοζυγίων για τις παρακάτω ερωτήσεις:
 - ✓ Για τη βιομηχανία: Επίπεδο παραγγελιών, επίπεδο αποθεμάτων και μελλοντική τάση παραγωγής.
 - ✓ Για τις υπηρεσίες: Κατάσταση επιχείρησης προηγούμενου εξάμηνου, παρελθοντική και μελλοντική τάση ζήτησης.
 - ✓ Για το εμπόριο: Επίπεδο αποθεμάτων, παρελθοντική και μελλοντική ζήτηση.
 - ✓ Για τις κατασκευές: Επίπεδο ανεκτέλεστου υπολοίπου και μελλοντική τάση απασχόλησης.
- Για το σύνολο του εταιρικού τομέα των ΜμΕ, ο δείκτης εμπιστοσύνης εκτιμήθηκε ως ένας σταθμισμένος μέσος όρος των επιμέρους κλάδων (με σταθμίσεις τα μερίδια του κύκλου εργασιών των κλάδων στην οικονομία).
- Η τακτική διενέργεια της έρευνας σε εξαμηνιαία βάση θα μας προσφέρει την εικόνα της διαχρονικής πορείας των ΜμΕ, όπως θα αποτυπώνεται στο δείκτη. Για την εξαγωγή αξιόπιστων συμπερασμάτων, η σύγκριση θα διενεργείται μεταξύ του τρέχοντος επιπέδου του δείκτη και του μακροχρόνιου μέσου όρου του (με σκοπό τη διόρθωση ενδεχόμενης υπέρμετρης αισιοδοξίας ή απαισιοδοξίας (over-optimism or over-pessimism bias)).
- Στην πορεία του δείκτη εμπιστοσύνης (όπως και σε τυχόν άλλες διαχρονικές αναλύσεις) δεν λαμβάνεται υπόψη το κλείσιμο εταιρειών παρά μόνο η εξελίξεις που αφορούν τις επιχειρήσεις που βρίσκονται σε λειτουργία κατά την περίοδο διενέργειας της έρευνας.

Ταυτότητα της δειγματοληπτικής έρευνας

- Εταιρία: KANTAR
- Μεθοδολογία: Ποσοτική έρευνα, με τη μορφή τηλεφωνικών συνεντεύξεων (Computer Aided Telephone Interviewing- C.A.T.I.), με χρήση δομημένου ερωτηματολογίου 20 λεπτών.
- Δείγμα: Συνολικά διεξήχθησαν 627 συνεντεύξεις:
 - ✓ 391 επιχειρήσεις με τζίρο μέχρι 1εκ. ευρώ (ελεύθεροι επαγγελματίες, ατομικές επιχειρήσεις, ΟΕ, ΕΕ, ΕΠΕ, ΑΕ)
 - ✓ 236 επιχειρήσεις με τζίρο από 1-10εκ. ευρώ (ΟΕ, ΕΕ, ΑΕ, ΕΠΕ)
- Γεωγραφική κάλυψη:
 - ✓ Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Ηράκλειο, Ιωάννινα, Καβάλα, Λάρισα, Πάτρα
- Δειγματοληψία: Πολυσταδιακή, στρωματοποιημένη, μη αναλογική δειγματοληψία ως προς κλάδο, τάξη μεγέθους τζίρου & περιοχή σε κάθε ένα από τα δύο υπο-δείγματα. Quotas ως προς το μέγεθος του τζίρου για το booster δείγμα.
- Στατιστικό σφάλμα: στο σύνολο κάθε υπό-δείγματος των 627 επιχειρήσεων το μέγιστο στατιστικό σφάλμα είναι +/- 4,15% σε επίπεδο εμπιστοσύνης 95%.
- Περίοδος διεξαγωγής: 24/02/2020 – 15/04/2020
- Διεξαγωγή: Η έρευνα διεξήχθη σύμφωνα με τους κώδικες δεοντολογίας της ESOMAR και του ΣΕΔΕΑ και τις προδιαγραφές ποιοτικού ελέγχου που ορίζονται από τον ΠΕΣΣ (Ποιοτικός Έλεγχος Συλλογής Στοιχείων). Για την διεξαγωγή της έρευνας πεδίου εργάστηκαν 39 ερευνητές και 2 επιθεωρητές, με εμπειρία και εξειδίκευση σε έρευνες επιχειρήσεων.

Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις

Έρευνα Συγκυρίας

Αύγουστος 2020

Τζέση Βουμβάκη

Deputy Chief Economist

(+30210) 334 1549

e-mail: fvoumv@nbg.gr

Γεώργιος Σακκάς

(+30210) 334 1547

e-mail: sakkas.georgios@nbg.gr

Το παρόν δελτίο προορίζεται αποκλειστικά για την ενημέρωση επαγγελματιών επενδυτών οι οποίοι καλούνται να προβούν στην υλοποίηση των επενδυτικών τους αποφάσεων χωρίς να στηρίζονται στα περιεχόμενά του. Σε καμία περίπτωση το παρόν δελτίο δεν θα πρέπει να χρησιμοποιηθεί ή να θεωρηθεί ως πρόταση για πώληση είτε ως παρότρυνση για οποιαδήποτε πρόταση αγοράς. Τα στοιχεία που αναφέρονται στο παρόν δελτίο προέρχονται από πηγές που θεωρούνται αξιόπιστες. Μη όντας σε θέση να αποκλείσει το ενδεχόμενο λάθους από μέρους των εν λόγω πηγών η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος δεν εγγυάται για ακρίβεια, την επικαιρότητα ή τη χρησιμότητα οποιασδήποτε πληροφορίας. Η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος και οι θυγατρικές της εταιρίες δε φέρουν καμία ευθύνη για οποιαδήποτε άμεση ή παρεπόμενη ζημία απορρέει από οποιαδήποτε χρήση της παρούσας αναφοράς.